

Rozprawa apelacyjna ws. śmierci Igora Stachowiaka na komisariacie we Wrocławiu

29 stycznia 2020 r. odbędzie się rozprawa apelacyjna w Sądzie Okręgowym we Wrocławiu ws. śmierci Igora Stachowiaka. Wyrokiem Sądu Rejonowego Wrocław-Śródmieście we Wrocławiu wszyscy policjanci zostali uznani za winnych. Kary to 2 lata i 6 miesięcy więzienia dla rażącego paralizatorem, pozostali oskarżeni – 2 lata więzienia.

Podczas ostatniej rozprawy przed sądem I instancji HFPC przedstawiła swoje stanowisko, w którym wskazała m.in. na standardy Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące przeprowadzania postępowania w przypadku śmierci jednostki. Sprawą śmierci Igora Stachowiaka Fundacja zajmuje się od samego początku – pierwszą interwencję podjęto 20 maja 2016 r., a więc 5 dni po zdarzeniu.

Sprawa Igora Stachowiaka

Igor Stachowiak zmarł w maju 2016 roku na Komendzie Policji Wrocław-Stare Miasto. Z pisemnej odpowiedzi udzielonej HFPC przez Komendanta Wojewódzkiego Policji we Wrocławiu wynika, że wobec Igora Stachowiaka dwukrotnie użyto paralizatora, w tym raz, gdy zatrzymany mężczyzna miał już założone kajdanki. W ocenie Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka sprawa śmierci Igora Stachowiaka jest szczególnie istotna. Stała się przedmiotem burzliwej debaty publicznej i ma wyjątkowe znaczenie w kontekście budowania kultury braku tolerancji dla tortur.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka zgłosiła swój udział w postępowaniu w sprawie dotyczącej śmierci Igora Stachowiaka przed pierwszą rozprawą, która odbyła się 12 lipca 2018 roku. Cztery osoby są oskarżone o przekroczenie uprawnień oraz psychiczne i fizyczne znęcanie się nad mężczyzną.

HFPC przystępuje lub rozpoczyna strategiczne postępowania sądowe i administracyjne, dążąc do uzyskania przełomowych wyroków, zmieniających praktykę lub przepisy prawa w obszarach budzących poważne wątpliwości z punktu widzenia ochrony praw człowieka. W naszej ocenie zaangażowanie Fundacji w niniejszą sprawę jest obowiązkiem nie tylko statutowym, ale również moralnym. Dzięki przystąpieniu do sprawy w charakterze organizacji społecznej, HFPC może uczestniczyć w rozprawach, zabierać głos i składać oświadczenia na piśmie. Jednocześnie należy podkreślić, że zgodę na przyłączenie Fundacji wyraził zarówno pan Maciej Stachowiak, jak i prokurator, a sąd uznał, że przyłączenie HFPC „leży w interesie wymiaru sprawiedliwości”.

21 czerwca 2019 r. Sąd Rejonowy Wrocław-Śródmieście we Wrocławiu uznał policjanta rażącego paralizatorem za winnego i skazał go na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Pozostali trzej policjanci również zostali uznani za winnych i skazani na karę 2 lat pozbawienia wolności. Od tego wyroku apelację wnieśli obrońcy oskarżonych oraz pełnomocnicy rodziny Stachowiaków.

Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom a sprawa Igora Stachowiaka

Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu w 2017 roku zapoznawał się ze sprawą Igora Stachowiaka. W związku z nią wydał zalecenia, w których wskazał, że stosowanie taserów powinno podlegać zasadom konieczności, pomocniczości, proporcjonalności, uprzedniego ostrzeżenia (w miarę możliwości) i ostrożności. CPT w raporcie ze swojej wizytacji zalecił zwrócenie szczególnej uwagi na powtarzanie wszystkim policjantom instrukcji

dotyczących właściwego postępowania w odniesieniu do używania paralizatorów (taserów) i egzekwowania tych zasad. W tym kontekście wszystkim pracownikom policji, jak wskazał CPT, należy wyjaśnić, że taser może być używany tylko wtedy, gdy istnieje rzeczywiste i bezpośrednie zagrożenie życia lub ryzyko poważnych obrażeń. Użycie takiej broni wyłącznie w celu zmuszenia do wykonania polecenia, jak wskazał CPT, jest niedopuszczalne.

Ponadto, CPT chciałby w odpowiednim czasie, uzyskać informacje o wyniku śledztwa w sprawie śmierci Igora Stachowiaka, w tym informacje dotyczące nałożonych kar dyscyplinarnych i karnych. Komitet żąda dostarczenia informacji o podjętych działaniach dochodzeniowych i kopiach wszystkich decyzji procesowych, a także opinii biegłych z zakresu medycyny sądowej, które zostały sporządzone na potrzeby niniejszej sprawy i kolorowych fotografii w dobrej jakości wszystkich zrobionych zdjęć i raportów z miejsca zdarzenia.

Stanowisko HFPC

W swoim stanowisku, które HFPC złożyła 21 czerwca 2019 r. zostały przedstawione standardy Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące przeprowadzania postępowania w przypadku śmierci jednostki. Powyższe standardy mają pozwolić na udzielenie odpowiedzi przez sąd, czy postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w sposób zupełny i efektywny. Jednocześnie w stanowisku HFPC zaprezentowała, jak Europejski Trybunał Praw Człowieka rozumie pojęcie tortur. Fundacja zwróciła również uwagę sądu na możliwość praktycznego zastosowania przez sądy art. 1 ust. 1 Konwencji o zakazie tortur, który określa definicję tortur. Powyższe standardy mają pomóc w odpowiedzi na pytanie, czy poprzez użycie Tasera X2 nie doszło do niehumanitarnego lub poniżającego traktowania bądź stosowania tortur.

Przemoc ze strony funkcjonariuszy policji

W [opublikowanym w 2018 roku raporcie](#) „Prawa osób pozbawionych wolności. Podstawowe problemy prawne i praktyczne” HFPC wskazuje na problem nadużywania przemocy ze strony funkcjonariuszy policji. Na podstawie analizy spraw, które wpływają do Fundacji, organizacja za najpoważniejsze problemy uważa niewłaściwe i niezgodne z obowiązującym prawem używanie środków przymusu oraz niedopuszczalne zaniedbania w trakcie wykonywania obowiązków służbowych. W raporcie HFPC przedstawia szereg rekomendacji, które mogą wpłynąć na poprawę sytuacji, są to między innymi: stworzenie ram prawnych umożliwiających nagrywanie interwencji funkcjonariuszy, zagwarantowanie dostępu do adwokata od pierwszych chwil po zatrzymaniu oraz ocena aktualnego stanu prawnego pod kątem penalizacji tortur.